

*Борђе Оташевић**

Институт за српски језик САНУ, Београд

ГРАЂА ЗА РЕЧНИК НОВИХ РЕЧИ (9)

Грађа за речник нових речи доноси неологизме који су се у српском језику појавили у последњих двадесетак година. Овде обрађени неологизми нису забележени у речнику „Do you speak anglosrpski? : Rečnik novijih anglicizama“ Вере Васић, Твртка Прћића и Вере Нејгебауер (Нови Сад: Змај, 2001), „Великом речнику страних речи и израза“ Ивана Клајна и Милана Шипке (Нови Сад: Прометеј, 2006) и „Речнику српскога језика“ (Нови Сад: Матица Српска, 2007).

Речнички чланак садржи највише осам целина: 1) семантичка дефиниција, 2) илустративни примери (цитати), 3) порекло одредничке речи или синтагме (етимологија), 4) фонетске и морфолошке варијанте одредничке речи или синтагме, 5) синоними одредничке речи или синтагме, 6) семантичка област којој одредничка реч или синтагма припадају, 7) детерминативи – одредничке речи (најчешће именице) употребљене као друга врста речи (најчешће као придев), 8) лингвистичке напомене.

Семантичке дефиниције су лексикографске а не енциклопедијске и садрже само ону количину енциклопедијских информација која је неопходна за успешну семантичку идентификацију одредничке речи или синтагме. За свако значење наводе се три илустративна примера, сем када их је у грађи било мање. Изузетно ће се навести и више од три илустративна примера у случају када постоји већи број варијаната одредничке лексеме. Цитати су понекад знатно дужи него што је у дескриптивној лексикографији уобичајено. У тим случајевима њихов задатак је да пруже додатне енциклопедијске податке. За текстове са интернета због уштеде простора и прегледности нису навођене пуне адресе јер је уз помоћ било којег претраживача могуће лако утврдити о којем се тексту ради.

Семантички неологизми су означени звездом (*). Коса црта (/) показује да је у оригиналном тексту реченица после ње прва реченица у следећем пасусу (најчешће се среће након новинских наслова). Три тачке из-

* djordje.otasevic@isj.sanu.ac.rs

међу угластих заграда ([...]) означавају да је део оригиналног текста изостављен.

СКРАЋЕНИЦЕ:

ж.р.	— именица женског рода	несврш.	— глагол несвршеног вида
енгл.	— енглески језик	прид.	— придев
мн.	— множина	прил.	— прилог
м.р.	— именица мушког рода	сврш.	— глагол свршеног вида
непром.	— непромењива реч	с.р.	— именица средњег рода
нераспр.	— нераспрострањено		

авиоинжењерка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави дизајнирањем, развојем, тестирањем и производњом ваздухоплова, којој је то занимање.*

❷ цитати Selija Himenez је авиоинженерка, али сада јој је главна мисија титула са Шпанијом (danas.rs, 2019); Авикоинженерка и професорка санскрита, која је тачно говорила санскрит (forum.krstarica.com, 2019); Мери Џексон је 1958. била прва Афроамериканка авиоинженерка у свемирској агенцији (balkans.aljazeera.net, 25. 6. 2020).

❸ варијанте авиоинжењерка, авиоинжињерка, авиоинжењерка, авиоинжињерка.

❹ област занимања.

❺ напомене Предност треба дати феминативу *авиоинжењерка* над варијантом *авиоинжињерка*.

авиоинжињерка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави дизајнирањем, развојем, тестирањем и производњом ваздухоплова, којој је то занимање.*

❷ цитати Авикоинженерка утврдила да је српски најстарији језик на свету. Ranko Bugarski: То су будалаштине (fakenews.rs, 20. 11. 2018).

❸ варијанте авиоинжењерка.

❹ област занимања.

❺ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати варијанти *авиоинжењерка*.

авиоконструкторка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави конструисањем ваздухоплова, којој је то занимање.*

❷ цитати Humanitarka Lota Нићманова, авиоконструкторка Elzi Mekgil, олимпијка Bobi Rozenfeld и једна од пioniрки предузетништва Viola Dezman (novine.ca).

❸ област занимања.

❹ напомене Нераспрострањено.

авиомеханичарка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави поправком и одржавањем авиона, којој је то занимање.*

❷ цитати Tanja је avio mehaničarka из Zemuna: Из pantalona смо је presvukli у haljinu и štiklice (zena.blic.rs, 2017); Рођена је 1922. године у Мексику, а током свог дугачког живота била је пробна pilotkinja, авиомеханичарка, чланица америчке авијације у Другом светском рату, модел, humanitarka, политичка активисткиња и мајка (facebook.com, 2018); Италијанка - авиомеханичарка на А-129 (mycity-military.com, 2006).

❸ варијанте авиомеханичарка, авио механичарка, авио-механичарка.

❹ област занимања.

агроеконoмисткиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави агроекономијом, којој је то занимање.*

❷ цитати За председника Mesnog odbora изабрана је Vera Pilipović, diplomirana агроеконoмисткиња (zrenjaninski.com, 2018); „Raznovrsnost је главни кључ агроекологије“, потврђује Nataša Sotero, агроеконoмисткиња у Tehničkom институту за bio-poljoprivredu (admin.nedeljnik.rs, 2018); Proizvođači се uprkos свим дешавањима у аграру и даље тешко одлучују на неке радикалне промене, каже агроеконoмисткиња Mirjana Tomić (agrodan.rs, 2017).

❸ област занимања.

агрометеорологиња и агрометеорологиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави агрометеорологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Sabina Hodžić агрометеорологиња у Federalnom hidrometeorološkom zavodu је у изјави за FENU казала како су временске услове током вегетационе сезоне у овој години обилježili изнадпросјечни тоplotni услови, са врло неједначеним распоредом, те наглашеним недостатком падавина (srpskainfo.com, 14. 8. 2022); Агрометеорологиња у Републичком hidrometeorološkom zavodu Zorica Radičević (youtube.com, 8. 8. 2017).

❸ синоними агрометеорологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати феминативу *агрометеорологиња* над синонимом *агрметеорологиња*.

агрометеорологиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави агрометеорологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати У наредна три дана очекују се мразеви од -3 до -5 степени Целзијуса, па би пољопривредници што пре требало да оуберу првенствено закаснило поврће, изјавила је данас агрометеорологиња Републичког hidrometeorološkom zavoda Zorica Radičević (rtv.rs, 2014).

❸ синоними агрометеорологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати облику *агрометеорологиња*.

агрономка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави агрономијом, којој је то занимање.*

❷ цитати „Али порасла је и цијена улагања потребних за узгој малине“, каже Katarina Pantić Balović, дипломирана агрономка, која је свој дипломски рад направила управо на малинама, јер је из тог краја (poslovni.co.rs, 3. 8. 2022); Војана Brestovac, агрономка из Суботике испричала нам је: „Ја сам већ слушала о ‘Smart plantu’, али сам дошла да утврдим градиво, будући да је реч о једном portalу који ће бити изузетно користан. Већ сам користила сајт Agroupozorenja, који је на неки начин претходник овом [...]“ (агроме-

dia.rs, 8. 2. 2016); Danas odem da vidim kupus sa jednom agronomkom, i gledamo lepo izgleda, poceo zavija glavicu i ušćupamo jedan da vidimo koren kad ono u korenu po 5, 6 žicnjaka ili žicara kako ga mi zovemo (poljo-info.com, 28. 4. 2012).

⑤ синоними агрономкиња.

⑥ област занимања.

агрономкиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави агрономијом, којој је то занимање.*

② цитати Док десет жена, међу којима неке први пут имају прави посао, стрпљиво саде њежне стабљике, а има их равно 380.000, агрономкиња Едина Хабиб провјерава, на малим компјутерима окаченим у пластеницима, да ли су све вриједности потребне за производњу органског поврћа на правом подиоку (бука.com, 3. 4. 2014); Такођер је у плану у врту у Боровју додатно уредити и опремити преостали дио површине обрадивог земљишта с укупно 200 нових парцела – открива агрономкиња Бранка Мракужић (бука.com, 5. 3. 2016); МЕШТЕРО-ВИЋ, Бранка, професорка универзитета, агрономкиња (sr.m.wikipedia.org).

⑤ синоними агрономка.

⑥ област занимања.

агрохемичарка ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави агрохемијом, којој је то занимање.*

② цитати Sagovornica: dr Mirjana Zdravković, agrohemičarka (agro-media.rs, 2020); Која област наше земље [је] погодна за коју врсту производа saznali smo od naše sagovornice Mirjane Zdravković, agrohemičarke sa Intituta za zemljište (cyberspaceandtime.com).

⑥ област занимања.

⑧ напомене Нераспрострањено.

акупунктуристкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави акупунктуром, која у лечењу примењује акупунктуру.*

❷ цитати *Britanska fizioterapeutkinja, maserka i akupunkturistkinja Renata Njuns za „Dejli mejl“ je dala nekoliko jednostavnih saveta (nova.rs, 2020); Moja akupunkturistkinja, naročito zimi i naročito kad neko ima „hladan“ organizam, traži da se unose namirnice koje greju (bebac.com, 2015); Mada lijekovi imaju efekta postoje i druga prirodna rješenja koja vam mogu donijeti olakšanje. Elizabet Alegzendre (Elizabeth Alexandre), travarka i akupunkturistkinja iz Njujorka, naglašava da je akupunktura metod koji je imao veliki uspjeh (lolamagazin.com).*

❸ синоними *акупунктурологиња, акупунктуролошкиња.*

❹ област *занимања.*

❺ напомене *Иако је феминатив акупунктуролошкиња веома распрострањен, предност треба дати синонимима акупунктуристкиња и акупунктурологиња.*

акупунктурологиња и акупунктурологиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави акупунктуром, која у лечењу примењује акупунктуру.*

❷ цитати *Holističko isceljenje ženskih mesečnih tegoba predlaže i Slavica Vasiljević, ginekolog iz Beograda i akupunkturologinja koja uspešno spaja doktorsku diplomu medicinskog fakulteta s onom iz tradicionalne kineske medicine (sensa.mondo.rs, 19. 11. 2014); Slavica Todorović, dr med., homeopatkinja i akupunkturologinja (youtube.com, 25. 7. 2022).*

❸ синоними *акупунктуристкиња, акупунктуролошкиња.*

❹ област *занимања.*

❺ напомене *Иако је феминатив акупунктуролошкиња веома распрострањен, предност треба дати синонимима акупунктуристкиња и акупунктурологиња.*

акупунктуролошкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави акупунктуром, која у лечењу примењује акупунктуру.*

❷ цитати *Veruju da određeni preparati podstiču cirkulaciju, hidratizuju, poboljšavaju teksturu i elastičnost kože, a neke od njih s nama je podelila*

akupunkturološkinja dr Vesna Gorički (lovesensa.rs, 2018); „Ono što ovaj osećaj o kome smo pričali, nekoliko vrsta osećaja, ukazuju na to da smo na pravom putu, znači da smo došli tačno do tačke gde aktiviramo energetski protok”, kaže Gordana Petrović, akupunkturološkinja, specijalista kineske medicine (biznis24.rs, 2020); Otišla je kod te akupunkturološkinje, koja joj je prepisala i razne biljne čajeve (novinarnica.info).

⑤ синоними акупунктуристкиња, акупунктурологиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *akupunkturološkiња* веома распрострањен, предност треба дати синонимима *akupunkturistкиња* и *akupunkturологиња*.

албанологиња и албанологиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави албанологијом, којој је то занимање.*

② цитати Ne dajte da vas zavara lirski sopran Nevene Janković, albano-loginje, manadžerice u kulturi i koosnivačice bečkog *Blockfreia* (42magazin.rs, 5. 8. 2017).

⑤ синоними албанолошкиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *албанологиња* нераспрострањен, треба му дати предност над синонимом *албанолошкиња*.

албанолошкиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави албанологијом, којој је то занимање.*

② цитати Sutra u podne [...] albano-loškinja Milena Beran i ja razgovaramo o tome koji su uzroci i posledice antialbanske kampanje u Borči (twitter.com, 2019); U pitanju je studentkinja Filološkog fakulteta u Beogradu, Milena Beran, budući diplomirani filolog i albanolog (filološkinja i albano-loškinja) (stratigosblog.wordpress.com, 2015); Kulturna menadžerka, albano-loškinja u Beču gradi kulturne mostove sa Ex-Yu prostorom. Nas dve radimo na Korčuli još od '84 (kljucaonica.com, 2015).

⑤ синоними албанологиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *албанологиња* нераспрострањен, треба му дати предност над синонимом *албанолошкиња*.

алергологиња и алергологиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави алергологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Пролеће куца на врата и са собом доноси сезонске алергије. У разговору за „Клик“ алергологиња и пулмологиња Зехра Диздаревић објаснила је како се припремити, заштитити и како разликовати симптоме алергије и коронавируса (glassrpske.com, 26. 2. 2021); На вања питања је одговарала прим. др sc. med. Jasminka Šojić Rajčić, специјалисткиња интерне медицине, алергологиња и клиничка имунологиња, дугогодишња експерткиња УКЦ Србије и Alfa Medica поликлинике, чланица Европске академије за алергологију и имунологију (kurir.rs, 17. 6. 2021); Неки људи једноставно имају више меланина и генетски имају веће предиспозиције за тамније подоцњаке, објаснила је алергологиња Tania Elliott (sd.rs, 25. 6. 2019).

❸ синоними алерголошкиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *алерголошкиња* веома распрострањен, предност треба дати синониму *алергологиња*.

алерголошкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави алергологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Први корак у њеном лечењу, јесте дијагностика, каже алерголошкиња, Мирјана Јованчевић Дрвеница. Концентрација полена највећа је када је време сунчано, ветровито и када нема велике влаге (021.rs, 2019); Kod nas se, objašnjava alergološkinja dr Zorica Plavšić, primenjuju apsolutno sve dijagnostičke metode koje se i u svetu koriste (vivamagazin.info, 2009); Ако сте приметили да крајем зиме, или почетком пролећа, готово у исто време кијате, цури вам нос, сузе очи, грло пецка, или је упаљено, највероватније имате алергију. Први корак у њеном лечењу, јесте дијагностика, каже алерголошкиња, Мирјана Јованчевић Дрвеница (rtv.rs, 16. 3. 2019).

❸ синоними алергологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *алерголошкиња* веома распрострањен, предност треба дати синониму *алергологиња*.

американисткиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави американистиком, којој је то занимање.*

❷ цитати U istoriji svake prevodne književnosti, prevodi „Gavrana“ imaju posebno mjesto. O tome je kod nas prva sistematično pisala čuvena zagrebačka amerikanistkinja Sonja Bašić u svojoj doktorskoj disertaciji o djelu Edgara Alana Poa u srpskoj i hrvatskoj književnosti (glassrpske.com, 23. 3. 2023); Kao amerikanistkinja, teoretičarka poezije, pesnikinja, performerka, urednica istorijski važnog časopisa ProFemina, osnivačica i stub pesničke škole AŽIN-a, Dubravka Đurić ide ka tome da otvori još jedan prozor u svet i stvori nova kreativna rešenja i onda kada to izgleda nemoguće (fmk.singidunum.ac.rs); Crnogorska pesnikinja, amerikanistkinja, Marija Krivokapić na suptilan način barata lokalnom epskom tradicijom i mestom žene u njoj, ali tu tradiciju u svakodnevnom iskustvu tretira kroz prizmu globalnog modela, američke starosedelačke pesničke tradicije kojom se kao naučnica bavi (zenskimuzejns.org.rs, 7. 9. 2023).

❸ област занимања.

анаграмисткиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која саставља анаграме.*

❷ цитати Као пратећа манифестација одржан је 7. Анаграмни куп Србије. [...] Неочекивано, али заслужено, тријумфовала је све боља анаграмисткиња Софија Нецин (puzzleserbia.rs); Naša najstarija anagramistkinja, gospođa Persida Radak, i ove godine poslala je nekoliko zanimljivih radova na šampionat Srbije, čak je stigla do drugog mesta u kategoriji minijatura. U međuvremenu, pristigli su i njeni anagrami za drugu rundu takmičenja (chessandpuzzles.blogspot.com, 2017); Данас нам је наша драга анаграмисткиња послала већу колекцију својих анаграма (enigmatoteca.blogspot.com, 2009).

❸ област енигматика.

андрагогиња и **андрагогиња** ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави андрагогијом, којој је то занимање.*

② цитати Tekst: Dipl. defektologinja, andragoginja Jelena Takač (lepai-sresna.mondo.rs, 18. 8. 2016); Андреа Делибашић, андрагогиња (mogu-danecu.rs).

⑤ синоними андрагошкиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *андрагогиња* нераспрострањен, треба му дати предност над синонимом *андрагошкиња*.

андра̀гошкиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави андрагогијом, којој је то занимање.*

② цитати Дипломирана андрагошкиња Наташа Чакић-Симић не бави се одраслима већ дизајном намештаја (politika.rs, 2007); Реч је о наслову „Предузетничко оспособљавање у великим предузећима“, чија је коауторка Љиљана Марковић, дипломирана андрагошкиња (naslovi.net, 2019); МИРЈАНА БАРОШЕВИЋ, дипломирана андрагошкиња из Кикинде, разрешава се дужности директора Геронтолошког центра (puta.vojvodina.gov.rs, 2016).

⑤ синоними андрагогиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *андрагогиња* нераспрострањен, треба му дати предност над синонимом *андрагошкиња*.

анестезиоло̀гиња и анестезѝлогиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која је након студија медицине специјализирала анестезиологију, која се бави анестезиологијом, којој је то занимање.*

② цитати Анестезиологиње које су прије двије седмице дале отказ у Клиничком центру Универзитета у Сарајеву, позване су у Тужилаштво БиХ. Како је за Н1 потврдио њихов адвокат Владо Адамовић, дио анестезиологиња, од њих укупно 13, дало је већ изјаву у својству свједока (dns2.rtvbn.com, 17. 5. 2022); Индукована кома, наставља анестезиологиња, одржава се три до пет дана, а након тога се направи тзв. дијагностички прозор (srbin.info, 2. 1. 2014); Стање етничких мањина тиче се свих, инсистира Ебони Хилтон, анестезиологиња у болничком центру у Виргинији (politika.rs, 8. 4. 2020).

⑤ синоними анестезиолошкиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *анестезиолошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *анестезиологиња*.

анестезиолошкиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која је након студија медицине специјализирала анестезиологију, која се бави анестезиологијом, којој је то занимање.*

② цитати Због вршења абортуса ухапшени су специјалиста гинеколог Б. Ј. (40), анестезиолошкиња С. Н. (41) и техничар Р. С. (55) из Пожаревца, као и гинеколог Г. Р. (44) из Великог Градишта (rtv.rs, 2008); Анестезиолошкиња, која је пилот, како се представља, прелепа жена топлих очију (novosti.rs, 2020); Углавном, сјајна анестезиолошкиња др Снежана, др Зоран и мој добри, нежни, стручни, одговорни, племенити и насмејани др Радош су ме уз помоћ спиналне анестезије породили у 9.42 (glaszapadnesrbije.rs, 2015).

⑤ синоними анестезиологиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Иако је феминатив *анестезиолошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *анестезиологиња*.

антинапредњак м. р.

① дефиниција *особа супротстављена Српској напредној странци, која се противи њеној политици.*

② цитати Od uvođenja višestranačja u Srbiju pokazalo se da nama većih antikomunista od bivših komunista, a od nedavno važi i tvrdnja da nema većih antinaprednjaka od bivših naprednjaka (moravainfo.rs, 11. 11. 2017); Uostalom, kako su naprednjaci i Vučić došli na vlast? Sigurno ne zaslugom famoznih „belih listića“ na izborima 2012. g, kako naivno tumače neki nesporni antivučićevci i antinaprednjaci (autonomija.info, 25. 6. 2022); Samo od tih 10-15 odsto, doduše, kolebljivih glasača, ali tvrdih antinaprednjaka, zavisi da li će na sledećim parlamentarnim izborima antivučićevska opozicija imati pristojnih i u datim okolnostima respektabilnih 35-37 odsto (vreme.com, 26. 7. 2018); Mislim da je tu definisana uloga Stojančića u smislu da amortizuje delovanje antinaprednjaka u gradskom odboru socijalista i anulira uticaj prvog socijaliste Pčinjskog okruga Novice Tončeva na dešavanja u Vranju (infovranjske.rs, 15. 9. 2020).

⑤ синоними антиНСовац.

⑥ област ПОЛИТИКА.

антинапредњаџки, -ā, -ō

❶ дефиниција *који је супротстављен Српској напредној странци, који се противи њеној политици.*

❷ цитати A da li je sve istina što Kurir iznosi? Ili je samo nama drago jer je antinaprednjački (forum.krstarica.com, 9. 7. 2017); Antić je najavio formiranje bloka stranaka koji će isključivo biti antinaprednjački (vesti.rs, 11. 8. 2015); I nije samo podmetanje ako kažu da je pogledao ka Branku Ružiću, jer i svaki ozbiljni antinaprednjački liberal mora da gleda u Zoranu čak i ako ne voli plavuše (vesti.rs, 22. 5. 2015).

❸ синоними антиСНСовски, противнапредњаџки, -а, -о.

❹ област ПОЛИТИКА.

❺ напомене Придев *антинапредњаџки* среће се чешће од синонима *антиСНСовски* и *противнапредњаџки*.

антинапредњаџки прил.

❶ дефиниција *на начин карактеристичан за антинапредњаке (= особе супротстављене политици Српске напредне странке, које се противе њеној политици).*

❷ цитати Sada će sigurno biti drugačije, ali i dalje ne brinem za medijsku carevinu Šolak-Đilas, obzirom da drže pod šapom, gazeći ostale, kablovsko i DTH tržište u Srbiji, a tu je uvijek, antinaprednjački настроjen N1, koji ima višemilioniski doseg (banjalukaforum.com, 4. 2. 2008).

❸ област ПОЛИТИКА.

❹ напомене Нераспрострањено.

антинапредњаџштво с. р.

❶ дефиниција *скуп политичких ставова противника Српске напредне странке и њене политике, супротстављеност Српској напредној странци и њеној политици.*

❷ цитати Slično se događa i na levoj opozicionoj sceni; i političari, i analitičari, i građani su uvereni da jedino Demokratska stranka, koju sada vodi Bojan Pajtić, neće u postizborni savez sa Vučićem, dok se u antinaprednjaštvo Borisa Tadića i Čedomira Jovanovića poprilično sumnja, iako se kunu da je takav savez nemoguć (nezavisne.com, 2. 3. 2016); Kad se antinaprednjaštvo prihvati kao osnovna obavezna polazna tačka, sve teče mnogo lakše (vox92.net, 9. 8. 2020); Očito da je otkrivanje prave istine o

svinjarijama postoktobra, koji su tako prosto iznedrile neophodnost nametanja svevlašća Vladaoca, a pouzdanog izvođača naručenih radova iz novijih političkih tokova, SAD i Francuske, pre svega može ispasti taktička varijanta. Loša pre svega po antinaprednjaštvo (magazin-tabloid.com).

⑥ област ПОЛИТИКА.

антипето̀ктобарскѝ, -ā, -ō

① дефиниција дефиниција *који се противи насилном преузимању власти у Србији од стране опозиционих партија, предвођених Демократском опозицијом Србије, током масовних демонстрација у Београду 5. октобара 2000. године и политици која је након тога вођена, који се односи на противнике ове политике и на супротстављеност овој политици.*

② цитати Bivši predsednik Srbije je na konferenciji za novinare ocenio da je današnji protest, koji je podržala većina opozicije, usmeren na rušenje antipetooktobarske vlasti koja relativizuje tekovine tog događaja pre 17 godina (autonomija.info, 6. 10. 2017); Tadić je istakao da se Srbija tada pokrenula napred i definisala strateški cilj u kojem bi trebalo ići i da apsurd sa kojim se sada suočavamo je da Srbiju vode „antipetooktobarske stranke“, za koje Tadić smatra da upotrebljavaju retoriku i zalažu se za ciljeve kojima im se tadašnja Demokratska opozicija Srbije suprotstavila na izborima 2000. godine (vesti.rs, 7. 10. 2012); Iako Mihajlovićeva slavi Peti oktobar u ulozi najviše pozicioniranog funkcionera vlasti koji je tog dana 2000. godine bio na strani pobednika, Tadić tu vlast opisuje kao „antipetooktobarsku“, tvrdeći da je ona razlog zašto je Srbiji ponovo potreban Peti oktobar (standard.rs, 7. 10. 2017).

⑥ област ПОЛИТИКА.

антиСНСовскѝ, -ā, -ō

① дефиниција *који је супротстављен Српској напредној странци, који се противи њеној политици.*

② цитати Iako je ovo antiSNSovski forum, mahom, a tom delu forumaša i ja pripadam, ali realan mora da se bude. Našu vlast, što se tiče odnosa prema ovoj situaciji mogu da pohvalim za sve, osim za jednu stvar, a to je što većem broju ljudi nije omogućeno testiranje (forum.beobuild.rs, 5. 4. 2020); Kažu da SNS ima botove, međutim, kladio bih se da u Leskovcu postoji jedna velika botovska antisnsovska grupa koja štanca komentare i to sve negativne (jugmedia.rs, 29. 11. 2017).

- ④ варијанте антиСНСовски, -а, -о, антиснсовски, -а, -о.
- ⑤ синоними антинапредњачки, -а, -о, противнапредњачки, -а, -о.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Нераспрострањено. Придев *антинапредњачки* среће се чешће од синонима *антиСНСовски* и *противнапредњачки*.

антропòзофкиња ж. р.

- ① дефиниција *особа женског рода која се бави антропозофијом, која је присталица антропозофије.*
- ② цитати Davne 1960, godine Marlja Tun, nemačka antropozofkinja, razvila je biodinamički setveni kalendar koji povezuje određene aspekte biodinamičke poljoprivrede sa Sazveždima unutar Zodijaka (mojkatalog.rs); Najpre je antropozofkinja Marija Tun decenijama eksperimentisala sa setvom prema različitim mesečevim menama. Pritom je posmatrala tok velikog noćnog sazvežđa kroz zodijske znakove (agroklub.rs, 2015); Gospođa Adele v. Heydebrandt, jedna starija antropozofkinja, je 10 godina delila krajnje skroman život sa njom u baraci, mada ju je poznavala i bila svesna šta je čeka (antropozofija.org).
- ⑥ област учења.

антрополòгиња и антропòлогиња ж. р.

- ① дефиниција *особа женског рода која се бави антропологијом, којој је то занимање.*
- ② цитати „Otkrili smo da je masturbacija drevna praksa u redu primata”, rekla je antropologinja Matilda Brindl sa Univerziteta Koledž u Londonu (galaksijanov.rs, 2023); Autorka Dr Gordana Blagojević, etnologinja i antropologinja, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti (babka.rs, 12. 10. 2023); Ukoliko savremena antropologija želi da uhvati korak sa tim svetom, ona mora naći načina da se prilagodi. Ova knjiga predstavlja pregled teorija koje su uticale na ovu spoznaju današnjih antropologinja i antropologa, bez obzira na akademske tradicije iz kojih dolaze (serbica.com).
- ⑤ синоними антрополошкиња.
- ⑥ област занимања.
- ⑧ напомене Иако је феминатив *антрополошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *антропологиња*.

антрополошкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави антропологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Америчка антрополошкиња Лора Вин Антикас је позвана да испита кости пронађене испод капеле манастира Светог Афанасија (politika.rs, 2019); Јелена Васиљевић, антрополошкиња из Београда за БУКУ: Доминантне вредности у друштву нису одраз спонтаних уверења већине (бука.com, 2019); Након одбране доктората изабрана је за доценткињу, као прва антрополошкиња на Универзитету у Београду (in4s.net, 2019).

❸ синоними антропологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *антрополошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *антропологиња*.

археолошкиња и археологиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави археологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Arheologinja je kazala i da je otkriće vrlo retko i dodala kako u Bremenu baš i nema puno mesta na kojima deca mogu da kopaju po zemlji (bizportal.rs, 13. 8. 2023); Pojam je uvela i razradila britanska arheologinja i egiptologinja Margaret Murray u svojoj knjizi „Vešticiji kult u Zapadnoj Europi“ promovišući verovanje da su se sve veštice u Evropi okupljale u kovenima (instagram.com, 28. 7. 2023); Mejbel Grujić je bila američka arheologinja, filantrop i dobrovoljna medicinska sestra Crvenog krsta u Srbiji, tokom dva balkanska rata i Prvog svetskog rata. [...] Mejbl se zainteresovala za studije arheologije i etnologije, kojima je njen otac bio veoma posvećen. Godine 1901, nakon što je nekoliko godina studirala na Univerzitetu u Čikagu, otišla je u Atinu u Grčku da studira arheologiju (serbiantimes.info, 2023).

❸ синоними археолошкиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *археолошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *археологиња*.

археолошкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави археологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Праисторија нам ретко приказује своје лице па је и разумљива радост археолога када наиђу на било који траг тог времена, грнчарски и предмети од камена или метала, на пример. Међутим, једна археолошкиња праисторију приближава мирисима и укусима које веома уверљиво преноси последњих неколико година (rtv.rs, 2016); Сценарио, какав се виђа само у филмовима о Индијани Џонсу, изненадио је и археолошкињу Сару Парсак (rtv.rs, 2016); Тако је узорак доспео у руке Радмиле Божић, директорке школе, а како бисмо потврдили тачност проналаска, контактирали смо археолошкињу Верицу Танасић, такође бившу ученицу наше школе (loznickenovosti.com, 2019).

❸ синоними археологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *археолошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *археологиња*.

астрологиња и астрологиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави астрологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати U astrologiji broj dva označava kuću bika, znak zodijska kojim vlada planeta Venera nazvan po boginji ljubavi i lepote koja predstavlja strpljivost, istrajnost i predanost da se sačuva odanost i marljivo radi na izgradnji bračne zajednice koja će trajati, kazala je astrologinja te dodala da je čitava 2020. naročito srećno razdoblje za ulazak u veze koje će trajati i za službena obvezivanja poput braka (prva.rs, 20. 10. 2019); Sljedeća će godina Vagama priuštiti veliku sreću na području finansija [...] otkrila je poznata astrologinja Tamara Globa (glassrpske.com, 28. 11. 2023); Kada se Lav osjeća kao da je centar vašeg svijeta, sve je sunce i ruže. Međutim: „Oni zahtijevaju vjernost od svog partnera”, objašnjava astrologinja Tara Bennet (banjaluka.net, 14. 12. 2023).

❸ синоними астролошкиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *астролошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *астрологиња*.

астролошкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави астрологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Она је харизматична и ексцентрична, пасионирана астролошкиња и стриктна вегетаријанка (rts.rs, 2020); *Kako saznajemo od astrološkinje Helene Cupać najčešći razlozi zbog koje je ljudi kontaktiraju su ljubavni život, zatim karijera i zdravlje, dok su vrlo česta pitanja vezana i za životu i boravak u inostranstvu* (kurir.rs, 2020); *Астролошкиња Милица Микаћ открива чему може да се нада сваки знак у години пред нама* (бука.com, 2017).

❸ синоними астрологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је феминатив *астролошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *астрологиња*.

астрџномка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави астрономијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Каролина Хершел (16. март 1750 - 9. јануар 1848) била је британска астрономка немачког порекла. Једна је од најпознатијих женских астронома у историји астрономије (dobrevesti.rs, 2016); Америчка астрономка Линда Морабито, рекла ми је: *господине Хајдуковићу, ако је ваша теорија 50 посто тачна, онда је у питању научна револуција* (fakti.org, 2014); *Ovu zavisnost između perioda pulsacije i luminoznosti otkrila je početkom prošlog veka astronomka Henrijeta Levit* (photontide.org, 2013).

❸ синоними астрономкиња.

❹ област занимања.

астрџномкиња ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави астрономијом, којој је то занимање.*

❷ цитати Астрономкиња америчке свемирске агенције НАСА Ам Маинзер открила је астероид којем је дала име Малала усуфса, по пакистанској активистици за људска права и добитници Нобелове награде за мир (бука.com, 2015); На данашњи дан је пре 352 године умрла

Марија Куниц (1610-1664), чувена нововековна астрономкиња (palankaonline.info, 2016); Једна од ауторки је и наша гошћа Ивана Хорват, астрономкиња и научна новинарка (rtv.rs, 2015).

⑤ синоними астрономка.

⑥ област занимања.

астрофизичарка ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави астрофизиком, којој је то занимање.*

② цитати Астрофизичарка Роса Доран у Београду. Угледна европска едукаторка у периоду од 30. маја до 4. јуна у посети нашој земљи, у оквиру Scientix мреже (elementarium.cpn.rs); Џослин Бел Бернел је астрофизичарка из Северне Ирске. Дипломирала је физику на Универзитету у Глазгову 1965, а докторирала на Универзитету у Кембриџу 1969 (facebook.com, 2019); Античка филозофкиња, астрофизичарка и астроном: Рејчел Вејз као Хипатија у „Агори” (politika.rs, 2009).

⑥ област занимања.

аудиологиња и аудиологиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави аудиологијом, којој је то занимање.*

② цитати То се односи на koncerte u zatvorenim prostorima i na otvorenom, iako su oni na otvorenom možda malo sigurniji u nekim okolnostima. „Na otvorenim koncertima ima više prostora za raspršivanje zvuka. Може потенцијално бити разлика у ризику, али није довољно велика разлика да би промијенила своју препоруку“, закључила је аудиологинја (svakodnevno.me, 8. 7. 2023).

⑤ синоними аудиолошкиња.

⑥ област занимања.

⑧ напомене Нераспрострањено. Иако је феминатив *аудиолошкиња* распрострањен, предност треба дати синониму *аудиологиња*.

аудиолошкиња ж. р.

① дефиниција *особа женског рода која се бави аудиологијом, којој је то занимање.*

❷ цитати О uticaju buke na organizam za naše medije govori ORL – audiološkinja Ivana Mićević Manojlović (rtnk.me, 20. 4. 2019); Psihološkinja Adriana Pejaković i audiološkinja, profesorica medicinske rehabilitacije i specijalne edukacije, specijalista vibroakustike, doktorica Ljiljana Šobić (youtube.com, 20. 4. 2016); Audiološkinja dr Arika Blek slaže se s tim ističući kako je vrlo važno očistiti slušalice pre svakog korišćenja. Dodala je kako ih je posebno važno čistiti češće tokom letnjih meseci jer se ljudi više znoje i učestalija su stanja poput plivačkog uha, odnosno upale (prva.rs, 2. 6. 2021).

❸ синоними аудиологиња.

❹ област занимања.

❺ напомене Иако је синоним *аудиологиња* нераспрострањен, треба му дати предност.

аукциџнџрка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која врши, води аукције, којој је то занимање.*

❷ цитати Nedavno se našao u zagrljaju aukcionarke Leticije Fraj, s kojom se čak i poljubio, što je na društvenim mrežama izazvalo lavinu komentara (dnevno.rs, 2020); Avion je prodat u subotu, saopštila je aukcijska kuća zadužena za prodaju aviona, GWS. Kupac nije poznat, a aukcionarka Brižit Kruze rekla je da ne može odmah da objavi informacije o kupcu, kao ni njegove planove (b92.net, 2017); „Ono što ovu haljinu čini posebnom je to što nas podseća na čarobni glas i izvaredan talenat Ejmi Vajnhaus“, kazala je pre početka licitacije aukcionarka Keri Tejlор (svet.rs, 2011).

❸ област занимања.

аутоелектричџрка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави аутоелектричарским занатом, која поправља електричне уређаје аутомобила, којој је то занимање.*

❷ цитати Proizvodnja je obustavljena 13. oktobra na tri nedelje, kako bi se prodala neprodana vozila nagomilana na parkingunutar proizvodnog kompleksa. Autoelektričarka Katlin Huber, stara 29 godina, kaže da se nimalo ne raduje nepredviđenom odmoru. „Ovo zatvaranje fabrike koštaće me više od 300 evra” (nin.rs, 20. 9. 2023).

❸ област занимања.

❹ напомене Нераспрострањено.

аутолакирерка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави аутолакирерским занатом, која лакира, фарба аутомобиле, којој је то занимање.*

❷ цитати Аутолакирерка руши предрасуде о мушко-женским занимањима / [...] Воли да мења гуме, расклапа и склапа делове аутомобила. Ивана Шкиљевић каже да је у души страствени рели возач, али, и да негује женственост (rtv.rs, 14. 9. 2018); Njena priča je o tome kako je biti žena u muškom svetu, posvećena mama i odličan majstor! Мама, жена, autolakirerka – Ivana / Ivana se bavi poslom u kome nema mnogo koleginica (facebook.com, 20. 9. 2018); Чула сам за жену вулканизера, али мислим да сам ја једина жена аутолимар, каже Сунчица Горчић, аутолимарка, аутолакирерка, земљорадница, домаћица, фабричка радница, речју, жена која не зна за одмор (nirapress.com, 2019).

❸ област занимања.

аутолимарка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави аутолимарским занатом, која израђује и поправља лимене делове за аутомобиле, којој је то занимање.*

❷ цитати Sunčica Gorčić (48) iz mesta Bratmilovce, u okolini Leskovca, jedna je od retkih žena u Srbiji koja se bavi muškim poslom, naime ona je autolimarka (kurir.rs, 2019); „Želim da se zahvalim ovim ženama koje su mi omogućile da uz pomoć ovih para kupim stubnu dizalicu i ostalu opremu, zahvalna sam i gradonačelniku na ovoj ponoći”, kazala je autolimarka Sunčica (jugmedia.rs, 2019); Da li voliš automobile i želiš da znaš kako da ih popravljаш i ofarbaš onako kako ti želiš? Ako postaneš autolimarka možeš da ostvariš ovu želju i postaneš jedna od najtraženijih majstoriца (poslodavci.rs).

❸ област занимања.

❹ напомене Краткосилазни акценат на четвртом слогу далеко је чешћи у говору.

аутомеханичарка ж. р.

❶ дефиниција *особа женског рода која се бави аутомеханичарским занатом, која оправља аутомобилске моторе и уређаје, којој је то занимање.*

② цитати *Automobil verovatno ne popravljate kod automehaničarke. Teško da ćete i naći ženu koja se bavi tim zanimanjem. Međutim, u budućnosti bi to moglo da se promeni, sve je više devojaka koje traže takozvana muška zanimanja* (blic.rs, 2017); У каријери је била самостални превозник, рели возачица, инструкторка вожње и аутомеханичарка, али ни са 83 године волан не препушта никоме (бука.com, 2018); Некадашња аутомеханичарка и власница продавнице аутомобила у пензији цео живот је посветила раду, а сада жели да оствари свој сан из младости и обиђе свет олдтајмером (rtvbn.com, 2014).

⑥ област занимања.

Блокерка ж. р.

① дефиниција *играчица у одбојкашком тиму која игра на мрежи и која је задужена да подигнутим рукама блокира лопту упућену из противничког поља.*

② цитати *U Trevizu danas počinje fajnal for Lige šampiona za odbojkašice. Sa četiri kluba od kojih svaki ima svoje adute za titulu. [...] Sjajna blokerka De Krojф je povredila Ahilovu tetivu, a meksička primačica je povredu zaradila posle udarca u sudijsku stolicu* (rtvbn.com, 22. 4. 2017); *Istina, utisak je da je falila Jovana Stevanović koja je odigrala brutalni šampionat. Pogotovo na mestu blokerke... Ipak, na te dve pozicije su odabrane Ana Karol (Brazil) i Ana Danezi (Italija). Pored njih dve tu su i Gabi (Brazil) i Mirjam Sila (Italija) na poziciji primačica servisa* (meridianbetsport.rs, 15. 10. 2022); *Бивша блокерка Звезде нашла ангажман у Кинеском Тајпеху / [...] Некадашња трофејна одбојкашица Визуре прихватила је понуду водећих људи клуба и организоваће акције тима* (zurnal.rs, 11. 9. 2020).

⑥ област спорт.

Булдожер револуција ж. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати *Штавише, чинило се да је „булдожер револуција“ из 2000. године отворила универзални пут од диктатуре до демократије. Грузијска „Револуција ружа“ 2003. године, која је на власт довела М.Н. Сакашвили, украјински „мајдани“ 2004. и 2014. који су Украјину довели до садашњег стања, читав низ „револуција лала“ у Киргистану, „арапско пролеће“ 2011. године, што је посебно било узорно у Египту,*

где је дуго времена Председник Мубарак је свргнут захваљујући Шарповој методологији (vaseljenska.net, 28. 12. 2023); Булдожер револуција / 5. октобра, пре другог круга избора, „Отпор“ је у Београду почео демонстрације, довозећи људе из унутрашњости. Опозиција је Милошевићу поставила ултиматум са захтевом да се добровољно повуче из изборне трке, али он то није прихватио. [...] Студенти и окупљена гомила на силу су упали најпре у зграду Савезне скупштине у Београду и тамо изазвали пожар, а затим у Радио-телевизију Србије. Притом је ограду телевизије пробио булдожер. Отуда се прва „обојена“ револуција и назива „булдожерска“ (balkanist.rs, 10. 10. 2022); 5. октобар 2000. је контроверзан датум у историји Југославије. На данашњи дан почела је „булдожер револуција“ која је довела до промене власти. Председник СРЈ Слободан Милошевић био је приморан да напусти своју функцију (vaseljenska.net, 5. 10. 2023).

④ варијанте Булдожерска револуција.

⑤ синоними Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

⑥ област ПОЛИТИКА.

Булдожерска револуција ж. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати Nesreća kakvu je Zapad priredio Srbiji višegodišnjim ekonomskim sankcijama i, potom, bombardovanjem mostova, putničkih vozova, bolnica, stranih ambasada, medijskih tornjeva i redakcija, ne štedeći ljudske živote, bila je onaj neophodni teg na vagi na kojoj nastaje kritična masa za politički prevrat 2000. godine, pod duhovitim imenom „Buldožerska revolucija“. I u slučaju Srbije, država je uvedena u red vazala, i trebalo je više od decenije da obrazac obojene revolucije bude „provaljen“ (m-novine.com, 25. 5. 2023); Srpski Otpor, najvažniji učesnik „Buldožerske revolucije“ 2000. godine je autentični srpski produkt koji je stvorila omladina nezadovoljna režimom Miloševića, koji je zatim postao instrument Zapada? Ili je to zapadni projekat od početka? Recimo, bivši ambasador SAD u Rusiji Mekfol nikada nije poricao da je Vašington finansirao Otpor (kao i ukrajinske kolege iz pokreta Pora!) (koreni.rs, 23. 11. 2014); Mlado pokolenje u Srbiji koje je izraslo posle bombardovanja Jugoslavije, raspada ze-

mlje, sankcija i „buldožerske revolucije“ pokušavaju da zloupotrebe kako bi se u Srbiju vratio haos i nasilje (b92.net, 5. 4. 2017).

④ варијанте Булдожер револуција.

⑤ синоними Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

⑥ област ПОЛИТИКА.

Пѐтї октѐбар м. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати Dvadesetu godišnjicu Petog oktobra Srbija će obeležiti u covid režimu. Svečanosti, ako ih i bude bilo, podsećaće na godišnjicu mature ideoloških istomišljenika čija se politička karijera neslavno završila. Često se čuje tvrdnja da je Peti oktobar propuštena šansa. To mnogi prihvataju, ali ostaje nejasno šta je to propušteno. Da li je Čedomir Jovanović, jedna od ikona Petog oktobra, dobio dva glasa na svom biračkom mestu zato što „nije iskoristio šansu“ ili je to rezultat niza događaja koji su oblikovali „današnjicu“ kojom je malo ko zadovoljan? (standard.rs, 5. 10. 2020); Peti oktobar danas pripada svima i na njega najmanje prava imaju da se pozivaju lideri današnje srpske opozicije koji su ovaj događaj videli na slikama i koji misle da haosom koji izazivaju u skupštini i neredima na ulici doprinose demokratiji za koju smo se izborili 5. oktobra. Recimo, mogli bi da nauče da su Vojslav Koštunica i Zoran Đindjić izašli na izbore 24. 9. 2000. godine i pobedili na njima a da je 5. 10. bio samo odbrana volje građana (tanjug.rs, 5. 10. 2023); Ni 19. godina nakon Petog oktobra Srbija još uvek ne može jednodušno da se odredi prema karakteru tog događaja. Za veliki deo građana Srbije, taj datum je simbol promene koja je pod krinkom obećavane demokratizacije donela kolonizaciju države i društva u svim sferama. Nasuprot njima stoji jedan deo građana koji smatra da u istorijskom bilansu petooktobarskih promena ipak pretežu pozitivne strane (standard.rs, 5. 10. 2019).

④ варијанте 5. октобар.

⑤ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске

промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

⑥ област ПОЛИТИКА.

③ напомене Бројеве треба избегавати (5. октобар) и зато предност треба дати синтагми *Пети октобар*.

петооктобарац м. р.

① дефиниција **а.** *опозициони политичар који је учествовао у насилном преузимању власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године. б.* *учесник масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године током којих је дошло до насилног преузимања власти у Србији.*

② цитати **а.** Врло поштујући Монтгомеријево сећање, одважио сам се да мало чепркнем по сопственим сећањима из времена у коме сам, после пожара у Скупштини, изазваног победничким жаром како-тако скрпљене демократске коалиције, уверио себе да, на изборима одржаним крајем септембра 2000. године, већина изборног тела баш и није гласала за „петоктобарце“ (borbazaistinu.rs, 3. 11. 2023); **Ми, петоктобарци, ми смо најкривљи. Ово је последица нашег неуспеха. Имали смо поверење и подршку народа пуних дванаест година. И чиме се можемо похвалити?** (danas.rs, 30. 1. 2021); **Петоктобарци су на власт дошли уз помоћ странца и насилјем, а Милошевића је увек бирала Србија** (politicki.rs, 11. 3. 2020). **б.** **Разочарани петоктобарци памте како им је DOS и DS затворио фабрике и оставио их на улици. Сад кад је време за пензију немамо године стажа јер су нас оставили без посла. Никад више за њих** (021.rs, 22. 12. 2023); **Захваљујући онима који сада предводе протесте рјалити програми су дошли у Србију, насилје је генерисано тако што су у време досовског ludила петоктобарци са хеклерима упали у Народну банку Србије и Савезну управу царина, а њих 50 је пребило на мртво директора RTS. Све како би њихове вође мунтале секундама и како би се богатили на мучи и несрећи овог народа** (prva.rs, 3. 6. 2023); **Како смо само били оптимисти пре 20 година. Европа је била наша. Тoliko, да смо јој тада, сиromaшни и исцрпљени грађанским ратовима, санкцијама и бомбардовањем, били ближи него „posле двадесет година“ [...]. Ми, тадашњи петоктобарци данас личимо на „musketаре“ у одмаклим годинама** (glaspodrinja.rs, 26. 12. 2019).

⑤ синоними ПЕТООКТОБРАШ.

⑥ област ПОЛИТИКА.

петооктобарка ж. р.

❶ дефиниција **а.** *опозициона политичарка која је учествовала у насилном преузимању власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.* **б.** *учесница масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године током којих је дошло до насилног преузимања власти у Србији.*

❷ цитати **а.** При том „петооктобарка” Удовички заборавља на либералне флоскуле о нераздвојивости демократизације и децентрализације, јер у овом случају децентрализација онемогућује њеним налогодавцима да формирају ефикасан систем контроле финансијских токова експлоатисања једне националне привреде (seopom-istina.rs, 14. 6. 2014); Petooktobarka је ostvarila svoje snove, valjda. Може бити да ће се кандидовати за председника Србије (alo.rs, 4. 10. 2016); Petooktobarka се можда нада неком новом ангажману (informer.rs, 29. 7. 2017). **б.** Није чудо што је под старост остао без пријатеља. Син му причао како је у Италији купио джемпер у ОНО време за 2000 марака, а унука, „revolucionarka“, „петооктобарка“, признала да га је она nagovorila да изјави да гладује због мале пензије (nportal.rs, 3. 4. 2022); Ја сам „петооктобарка“, time се поносим, а свим бившим SPS-ovcima треба затвор (forum.krstarica.com, 12. 9. 2011).

❸ варијанте 5октобарац, 5 октобарац, 5 Октобарац, 5.октобарац, 5.Октобарац, 5. октобарац, 5. Октобарац, 5-октобарац, 5-Октобарац

❹ синоними петооктобрашица.

❺ област ПОЛИТИКА.

Петооктобарскā контрареволуција ж. р.

❶ дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати Sve smo to već videli. Ne samo od Aljendeovog ubistva u Čileu i vojnih režima koji su preko noći nicali, uz punu podršku gurua neoliberalizma Milтона Fridmana, dok su stotine hiljada ljudi ubijani, deportovani u koncentracione logore i nestajali samo da bi se stvorilo tržište za multinacionalne kompanije, nego smo sve to iskusili i na vlastitoj koži kada je iskorišteno nezadovoljstvo naroda Miloševićevim režimom da bi se izvršila petooktobarska kontrarevolucija i postavili na vlast čikaški momci koji su počeli da sprovode šok terapiju i tako doveli Srbiju do bankrotstva i socijal-

ne revolucije (magazin-tabloid.com); Petooktobarska kontrarevolucija ništa nije promenila. Sistem je ostao isti. A ja sam ostao zabranjen. Prirodno. Mnogo znam o njima. Znam ko su, odakle su i kako su se uzdigli (dragas.biz, 19. 12. 2005); Sa Đinđićem sam se upoznao 1988, intenzivno smo se družili od 1989 do februara 2001, ali ovu dvojicu sa slike nikada nisam video, niti sam čuo za njih, sve dok se nije dogodila petooktobarska kontrarevolucija (koreni.rs, 30. 10. 2014).

⑤ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Пети октобар, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

⑥ област ПОЛИТИКА.

Пето̀октобарскā окупација ж. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати Pogledajte samo situaciju od petooktobarske okupacije. Iz godine u godinu se sve lošije živi i uopšte nije bitno po nas, Srbe, koja će stranka vladati ili koje će ličnosti na koja mesta postaviti, kada iznad ili porred njih obavezno sedi po jedan stranac za svaki slučaj (koreni.rs, 19. 4. 2016); Grafiti na fasadama su sličnog sadržaja: Srbija Srbima, Reci ne cionizmu, Petooktobarska okupacija Srbije, a ispisane su i uvrede na račun pojedinaca iz ovih organizacija, uz precrtanu Davidovu zvezdu (web.arhiv.rs, 23. 3. 2005); Биће да се опет јавила „Милошевићева машинерија зла, симбол ратнохушкачког новинарства и – брука професије“ – како су и образложили моје избацивање из УНС-а – новинарски „глодури и чистунци“ – које је поплава петооктобарске окупације довела на његово чело (srpska24.me, 31. 1. 2023).

⑤ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Пети октобар, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

⑥ област ПОЛИТИКА.

Пето̀октобарскā револу́ција ж. р.

❶ дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати U odbranu Petooktobarske revolucije uglavnom staju „soroševski” kursisti, zbog kojih u javnosti sve više jača otpor uverenje da se radilo o novoj okupaciji, umesto novog oslobođenja (standard.rs, 10. 10. 2023); Окидач за петооктобарску револуцију били су савезни, предсједнички избори и локални избори од 24. септембра, који су у великом дијелу јавности окарактерисани као спорни (in4s.net, 2023); Критика на рачун способности, организованости и ефикасности српске дипломатије било је и пре и после „петооктобарске револуције“, али су оне најчешће служиле као изговор за разна политичка, страначка и национална препуцавања (politika.rs, 14. 8. 2006).

❸ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Пети октобар, Петооктобарска окупација, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

❹ област ПОЛИТИКА.

пето̀октобарскī*, -ā, -ō

❶ дефиниција *који се односи на насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати Петооктобарски протест у центру Београда, као и вишедневни протести и штрајкови широм Србије који су му претходили били су реакција на ову одлуку Изборне комисије. Удружена опозиција (18 странака и покрета) која је прогласила победу ДОС-а на председничким и локалним изборима позвала је грађане да се 5. октобра 2000. окупе испред Савезне скупштине и супротставе изборној крађи коју је Савезна изборна комисија спровела по налогу Милошевићевог режима (rts.rs, 5. 10. 2023); Gradski odbor Pokreta socijalista Novi Sad saopštio je danas da Borislav Novaković iz Narodne stranke ponovo priziva petooktobarski scenario i nasilje na ulicama Novog Sada (dnevnik.rs, 5. 9. 2018); U sudbini petooktobarskih aktera ima nečeg paradoksalnog. Dok su akteri Petog oktobra uveliko deo političke prošlosti, ne možemo a da ne primetimo da su političke i društvene smernice koje su nametnute i pokrenute

Petog oktobra nastavile da žive i da danas čine temelj delovanja skoro svih relevantnih političkih subjekata u Srbiji (standard.rs, 5. 10. 2020).

⑥ област ПОЛИТИКА.

Пето̀октобарскѝ др̀жавнѝ љ̀дар м. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати Док је Србија после страшне агресије, бомбардовања и зарања, почела да лечи ране, десио се петооктобарски државни удар. Срби су поново обманути, речено им је како је за санкције, ужасну инфлацију, криминализацију друштва, бомбардовање, искључиво крив Слободан Милошевић и да ће се његовим одласком Србија економски и у сваком погледу опоравити (izmedjusnaijave.rs, 14. 12. 2022); Скупштина у Београду није паљена како би се на месту њене будуће развалине подигао неки научно-културно-демократски монумент – у Скупштини је паљен изборни материјал од 24. септембра 2000. године, који није смео бити сачуван јер би могао бити искоришћен као потврда да је петооктобарски државни удар у Србији изведен „наранцасто-револуционарно“, доларским или еварским „посредовањем“ западне фашикратије (borbazaistinu.rs, 3. 11. 2023); Тек касније сазнали смо праву позадину инсценираног егзодуса и лажних жртава које су НАТО-у послужиле за жешће бомбардовање СР Југославије и Косова и Метохије, као и за оптуживање највишег државног, војног и полицијског врха Србије, чиме су почеле припреме за петооктобарски државни удар (re-cat.co.rs, 13. 2. 2015).

⑤ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Пети октобар, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

⑥ област ПОЛИТИКА.

Пето̀октобарскѝ прѐврѝт м. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати Петооктобарски преврат је дуго припремана обавештајна операција ЦИА-е / [...] А то шта нам је донео петооктобарски преврат

није потребно посебно објашњавати, јер смо то лично искусили... И даље нас међународни „кадија“ (са Запада) и тужи и суди! (in4s.net, 2023); Потпуна предизборна идила између странака које су изнеле петооктобарски преврат не би била пожељна, а ни продуктивна, јер неки бирачи који би нпр. гласали за Тадића не би за Коштуницу, и обрнуто, што би важило и за многе друге лидерске и, уопште, политичке комбинације (politika.rs, 23. 10. 2006); Petooktobarski prevrat 2000-te godine, izveden narodnim gnevom i sa snažnom podrškom stranih obaveštajnih službi, bio je ideološki heterogen i sa nekompetentnim vođstvom. Jedan autarhičan supružnički režim, prožet korupcijom i kriminalom, a izolovan od evropskih i svetskih političkih tokova, smenio je poredak koji se samoproglasio 'novom demokratskom vlašću' (rtv.rs, 28. 12. 2012).

❶ варијанте 5-октобарски преврат.

❷ синоними Булдожер револуција, Булдожарска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска револуција, Пети октобар, Петооктобарска окупација, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски пуч.

❸ област ПОЛИТИКА.

Петооктобарски пуч м. р.

❶ дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати „Petooktobarski puč je Srbiji doneo jedan nenarodni i antisrpski režim koji je sproveo pljačkaške privatizacije i isterao hiljade radnika na ulice“, navodi se u saopštenju PS, stranke koja je deo vladajuće koalicije u Srbiji a predsednik joj je ministar unutrašnjih poslova Aleksandar Vulin. Kako su ocenili, zaostavština 5. oktobra i Demokratske opozicije Srbije (DOS) su „zatvorene fabrike, visoka nezaposlenost građana, kriminal, korupcija, Srbija bez Crne Gore, pogrom Srba i Kosovo koje je gotovo nezavisno, uništena i raspuštena vojska i policija i kriminalna reforma pravosuđa“ (n1info.rs, 5. 10. 2021); Петооктобарски пуч 2000. и пљачкашка приватизација српских фирми која је уследила, годинама су у већини наших медија називани „демократске промене“ (politika.rs, 20. 10. 2023); ПЕТООКТОБАРСКИ пуч двехиладите године је отворио могућност да класична „пета колона“ уђе у институције система и да ту мутира у оно што Александар Дугин назива „шестом колоном“. Дакле, припадници „шесте колоне“ су људи који су финансирани из буџета

државе, а истовремено подривају и раде против ње за интересе НАТО структуре, која им је и омогућила такав неприродан положај (slobodarski.rs, 19. 6. 2016).

④ варијанте 5.октобарски пуч.

⑤ синоними Булдожер револуција, Булдожersка револуција, Пето-октобарска контрареволуција, Петооктобарска револуција, Пети октобар, Петооктобарска окупација, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат.

⑥ област ПОЛИТИКА.

петооктобраш м. р.

① дефиниција **а.** *опозициони политичар који је учествовао у насилном преузимању власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.* **б.** *учесник масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године током којих је дошло до насилног преузимања власти у Србији.*

② цитати **а.** Svi petookobraši, naročito oni na vlasti, sve do danas, složno ubeđuju Srbiju da bi, i u proevropskim reformama i u samom vladanju zemljom, bili mnogo uspešnji da nisu nasledili Devedesete, da se to breme nije pokazalo mnogo većim i težim nego što se i pretpostavljalo, a Duh Devedesetih - otpornim i na tamjan modernizacije i na zamahe reformskog mača. Kao da su Milošević i Devedesete – a ne oni – posle 2000-te povećali zaduženost zemlje sa nešto više od 10 milijardi dolara na 27 milijardi \$! (nspm.rs, 7. 10. 2009); Kriminalci petookobraši su zamislili da na taj način postanu vlasnici monopolisti svih nekretnina u državi i da ne dozvole mogućnost da država vrati ono što duguje u nekretninama starim vlasnicima (b92.net, 28. 10. 2010); Da li je ovo najava da će Đilas i ostali petookobraši koji su popljačkali po Srbiji takođe završiti na robiji? Ili se opet radi samo o praznim pričama? (twitter.com, 1. 4. 2023). **б.** Свака власт, па била заснована и на систему вредности „очувања огњишта традиционалне моралности”, увек ће тежити да располаже силом и привилегијама. Нека погледају разочаране „петооктобраше”. Две речи су зато битне: манипулација и утопија (politika.rs, 12. 10. 2010); Оčekujem odgovor nekog iz gradske vlasti, ako imaju bar još malo dostojanstva da izađu pred svoje očajne i разочаране petookobraše (arhiva.glas-javnosti.rs, 15. 3. 2002); Ja kao jedan od разочараних petookobraša (i šetača i studprot i sve

ostalо што смо преживели) сам схватио да овај народ једноставно не може да створи бољу власт јер и сам није добар (vesic.org, 26. 6. 2009).

④ варијанте 5-октобраш, 5октобраш, 5.октобраш, 5 октобраш.

⑤ синоними ПЕТООКТОБАРАЦ.

⑥ област ПОЛИТИКА.

⑧ напомене Неологизам *петооктобраш* среће се ређе од синонима *петооктобарац*. Варијанте с бројкама треба избегавати па предност треба дати именици *петооктобраш*.

петооктобрашица ж. р.

① дефиниција **а.** *опозициона политичарка која је учествовала у насилном преузимању власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.* **б.** *учесница масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године током којих је дошло до насилног преузимања власти у Србији.*

② цитати **а./б.** Sad su gradonačelnica i bivša petooktobrašica kao velike patriote (facebook.com, 11. 10. 2022).

⑤ синоними ПЕТООКТОБАРКА.

⑥ област ПОЛИТИКА.

⑧ напомене Нераспрострањено.

послепетооктобарски, -а, -о

① дефиниција *који се односи на период након 5. октобра 2000. године и насилног преузимања власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду.*

② цитати Poslepetooktobarski entuzijizam i verovanje da je demokratija zauvek obezbeđena prostim padom jednog režima, a ne stupanje u kolektivni proces njene višedecenijske izgradnje, tipično je za svest koja je toliko tavorila u neslobodi da je izgubila svaki smisao šta taj pojam zaista znači (talas.rs, 29. 4. 2021); Narodni poslanik SPS-a Milutin Mrkonjić godinama je i u vreme kada je bio poslepetooktobarski ministar u kabinetu na zidu držao sliku Slobodana Miloševića (istinomer.rs, 11. 3. 2021); Poslepetooktobarski DOS-ov rezim nije učinio nista, odnosno učinio je sve da oteža pregovaračku i geostratešku poziciju Srbije u proteklih 12 godina (pecat.co.rs, 22. 4. 2013).

- ⑤ синоними постоктобарски, постпетооктобарски.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Придев *постпетооктобарски* среће се чешће од синонима *послепетооктобарски* и *постоктобарски*.

постоктђбар, м.р.

① дефиниција *период након 5. октобра 2000. године и насилног преузимања власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду.*

② цитати А неко у Politici на то, ваљда шалећи се на рачун вика о „Јужном току“ који је био званична политика, озбиљно разматра да ли да градимо газовод (ваљда поред Јасеновца) до Крака за амерички течни гас. Који ће заменити руски гас. Јер, то би био само један у низу успеха постоктобра. То сачињено понижавање српског поноса, видимо данас сасвим јасно, није убиле само Милошевића, кога Артманова оптужује да се „намerno отровао“, све да би напакостио Хагу, да би испао, не кривац, него heroј (koreni.rs, 28. 5. 2016); Очито да је откривање праве истине о свинјаријама постоктобра, који су тако просто изнедриле неопходност наметања севлашћа Владаоца, а позданог извођача наручених радова из новјих политичких токова, САД и Француске, пре свега може испати тактичка варијанта. Лоша пре свега по антинедрњаство (magazin-tabloid.com).

- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

постђктобарски, -а, -ђ

① дефиниција *који се односи на период након 5. октобра 2000. године и насилног преузимања власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду.*

② цитати То што је први постоктобарски министар културе Бранислав Лечић смислио да направи неку врсту култураеропага који ће припомоћи развоју националне културе мудрим саветовањем, сада је већ попримило друге облике (politika.rs, 9. 11. 2013); И ДСС је без обзира на нешто већу етичку димензију евидентно присутну у њој, ипак део политичког естабилишмента постоктобарског који је показао озбиљне слабости, а пре свега давање често предности личном и групном интересу у односу на државне, професионалне и др. (srbin.info, 11.

5. 2015); Они се не либе да себе прогласе и за револуционарни постоктобарски суд (као прави изданак радикалних „левичара“), који би, да је револуција у потпуности успела, казнио Добрицу Ћосића за оно што је написао о Албанцима. Они не пропуштају да истакну своје незадовољство што је „Службени гласник“ објављивао књиге Добрице Ћосића (nspm.rs, 10. 1. 2013).

⑤ синоними постпетооктобарски, -а, -о.

⑥ област ПОЛИТИКА.

⑧ напомене Придев *постпетооктобарски* среће се чешће од синонима *постоктобарски*.

постпетооктобарскѝ, -а̄, -о̄

① дефиниција *који се односи на период након 5. октобра 2000. године и насилног преузимања власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду.*

② цитати Поред неутемељене тезе да је Косово давно изгубљено, он пласира и познату тезу да је Косово само Мит, која се већ годинама упорно провлачи кроз евро-атлантске и пост-петооктобарске режимске медије у Србији (smtpr.pravda.rs, 29. 8. 2017); Божидар Ђелић је једна од најзанимљивијих личности пост-петооктобарске Србије и на неки начин један од њених симбола. Појавио се у првој Влади Србије ниоткуда и то као министар финансија (resat.co.rs, 16. 2. 2012); Ако се сетимо почетних година пост-петооктобарске окупације, када су сличне ствари пролазиле готово „неопажено“, овакве одлучне и све масовније реакције нашег родољубивог корпуса, су значајан напредак (kmpovine.com, 30. 6. 2017).

⑤ синоними послепетооктобарски, постоктобарски.

⑥ област ПОЛИТИКА.

⑧ напомене Придев *постпетооктобарски* среће се чешће од синонима *послепетооктобарски* и *постоктобарски*.

препетооктобарскѝ, -а̄, -о̄

① дефиниција *који се односи на период пре 5. октобра 2000. године и насилног преузимања власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду.*

❷ цитати Srpska proevropska opozicija nikako da shvati ovo pravilo, pa već skoro tri decenije, računajući i prepetooktobarske godine, nudi istu ideju preoblikovanja društva prema zapadnom modelu, potpuno zanemarujući njegovu dvostrukost zapadnjačkog i istočnjačkog elementa (m-novine.com, 26. 10. 2023); Ovako još uvek ne znamo da li su Kosovo odbranili, ali вреди napomenuti da ponizno ponašanje post-petooktobarskih vlasti prema zapadu nije mnogo uticalo na stavove tih zemalja po pitanju Kosova... / Što znači da ponovo treba glasati za prepetooktobarske vlasti ako mislimo da zadržimo Kosovo (forum.b92.net, 29. 7. 2006); Boris je imao svojih teških momenata sa DS-om [...] ali ono što mu se ne može oprostiti je što nije politički sahranio radikale, već im dao blagoslov da se presvuku u naprednjake i time abolirao i Vučića i Nikolića i sav pre-petooktobarski milje (021.rs, 8. 3. 2022).

❸ област ПОЛИТИКА.

проесенёсовскѣ, -ā, -ō

❶ дефиниција *који подржава Српску напредну странку и њену политику, који ради у интересу Српске напредне странке, који је присталица ове странке и њене политике.*

❷ цитати *Zato što to uopšte nisu nikakvi ruski špijuni, već proesenesovski trolovi (vasudeva.forumburundi.com, 22. 7. 2022).*

❸ синоними пронапредњачки, -а, -о.

❹ област ПОЛИТИКА.

❺ напомене Нераспрострањено. Краткосилазни акценат на четвртном слогу је много чешћи.

пронапредњачкѣ, -ā, -ō

❶ дефиниција *који подржава Српску напредну странку и њену политику, који ради у интересу Српске напредне странке, који је присталица ове странке и њене политике.*

❷ цитати *A posle ovogodišnjih predsedničkih mislio sam da je lekcija toliko očigledna da će od ubeđivanja da je bolje da se ide u više kolona, „jer se tako zahvata širi deo političkog spektra“, odustati čak i pronaprednjački propagandisti – ne toliko zbog blama, koliko iz straha da ne budu do kraja provaljeni zastupajući nešto što je očigledno providno i pogrešno (vreme.com, 14. 9. 2017); Pronaprednjački mediji na čelu sa Glasom zapadne Srbije danas su objavili da je aktiviskinja SNS-a pretučena u Lučanima, a našli su se i u Urgentnom centru gde su snimali dolazak Nade Jovanović*

(ozonpress.net, 5. 12. 2018); Ako se sadašnji informativni program može okvalifikovati kao izrazito pronaprednjački, ili, što bi neki rekli, kao „partijska televizija”, to ne znači da treba uništiti „supstancu” (kragujevacke.rs, 2. 9. 2016).

- ⑤ синоними проесенесовски, -а, -о.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Овај неологизам се среће неупоредиво чешће од нераспрострањеног синонима *проесенесовски*.

противнапредњачки, -ā, -ō

① дефиниција *који је супротстављен Српској напредној странци, који се противи њеној политици.*

② цитати Režim [je] u paničnom strahu od dolaska [...] monitoring komisije Saveta Evrope koja će ispitivati razmere naprednjačke odmazde nad protivnaprednjačkom Čajetinom, Paraćinom i Šapcem (centralmedia.rs, 25. 12. 2018).

- ⑤ синоними антинапредњачки, -а, -о, антиСНСовски, -а, -о.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Нераспрострањено. Придев *антинапредњачки* среће се чешће од синонима *антиСНСовски* и *противнапредњачки*.

саборкиња ж. р.

- ① дефиниција *другарица у заједничкој борби.*
- ② цитати Као познату комунисткињу 1941. уhapsили су је агенти окупационих, мађарских власти. Мућена је у новосадском затвору „Армија”, али никог од саворача/ саборкиња није одала (novisad.travel, 23. 6. 2020); Странице које су пред вama представљају преглед наших активности у претходној години коју теško да бисмо преbroдили без наших активисткиња, активиста, саборкиња и саворача, грађана и грађанки Србије и регије бивше Југославије који критикују али и подржавају наш рад (y1hr.rs); Да ли су изазови са којима се Бh. поворка поноса сусреће друштвени scenario који у будућности могу очекивати и друге организације цивилног друштва и медија? Важно нам је нагласити да и у току организације ових догађаја, постоји велика подршка наших саборкиња и саворача из Бања Луке и са цијелог подручја ентитета Републике Српске (bijeljina.com, 17. 3. 2023).

5. октóбар м. р.

❶ дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати Да ли је 5. октобар заиста заборављен, потиснут или привремено скрајнут? Свако ће имати одговор на то и још многа питања у вези са овим даном, али у историји ће ипак остати забележен заувек (rtvbn.com, 5. 10. 2019); Можемо да се не слажемо са влашћу, али држава не сме да се руши по налогу одређених служби. Нови 5. октобар нећемо дозволити у Србији (politika.rs, 24. 12. 2023); Прошле су 23 године од 5. октобра, а Срби још не могу да се договоре шта се тог дана тачно догодило. Иако је запаљена зграда Скупштине Србије одавно реновирана, полупани прозори промењени, а полиција и демонстранти се давно разишли, изгледа да је сузавац оставио трајне последице (rt.rs, 5. 10. 2023); Готово свима је познато да је запад у рушење Милошевића уложио велики новац а да је само за организацију 5 октобра потрошено око 70 милиона \$ (srbin.info, 10. 1. 2014).

❸ варијанте Пети октобар, 5 октобар.

❹ синоними Булдожер револуција, Булдожersка револуција, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч.

❺ област ПОЛИТИКА.

❻ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати (5. октобар) и зато предност треба дати синтагми *Пети октобар*.

5-октобáрац м. р.

❶ дефиниција **а.** *опозициони политичар који је учествовао у насилном преузимању власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.* **б.** *учесник масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године током којих је дошло до насилног преузимања власти у Србији.*

❷ цитати **а.** Mislim da nema veze Kosovo sa ubistvom. On je bio otporaš, 5 oktobarac. Šta se među njima 5 oktobarcima desilo to samo oni znaju (alo.rs, 8. 8. 2018); Još jedan u nizu „elitnih“ Srba, inače „vrli“ 5oktobarac, koji manipulativnim iznošenjem činjenica unosi malodušnost među nama

(novosti.rs, 21. 6. 2022); I to je najveća šteta koju su napravili 5-oktobarci. To što su lično pokrali i upropastili nije ništa u poređenju s time što su kod ljudi potpuno ubili poverenje u ideju da neko uopšte može da nešto pokrene, a da mu glavni i isključivi motiv nije lična moć i punjenje svojih džepova (b92.net, 5. 10. 2016); Pošto je jasno da su bajke za malu decu a odrasli umeju da saberu dva i dva - i pošto golaći 5.oktobarci lažu već 10 godina, od EUrope možemo da očekujemo samo još jednu cevčicu u našim venama kroz koju će da piju našu krv (forum.krstarica.com, 3. 1. 2011); Da li postoji nešto u državi Srbiji što 5. oktobarci i njihovi idejni evro-isto-mišljenici nisu uništili? (kurir.rs, 10. 11. 2014). 6. Džeronimo nije ni Srbin, već 5-Oktobarac koji je imao udela u sahranjivanju ove nekada divne i slavne zemlje... Za mene svako ko je 5. Oktobra pravio sr...nja nije Srbin, već izdajnik i najniži oblik života (srbin.info, 13. 1. 2019); Ti si 5. Oktobarac, i određen si samo na jednu stranu, ja recimo mogu i ovima priznati greške i prozivati ih jer nemam stranački interes. Ali ti to ne možeš, kada ste rušili predsednika Srbije uz svu pomoć stranih službi obaveštajnu i finansijsku, onda ste vi to radili za „dobrobit“ naroda (webtribune.rs, 29. 5. 2018); Radikalka Marina Raguš u svom ludačkom nastupu u nar.skupš., objasni da smo mi, 5.Oktobarci postavljali lokatore kao ispomoć NATO-u (twitter.com, 24. 7. 2023).

④ варијанте петооктобарац, 5октобарац, 5 октобарац, 5 Октобарац, 5.октобарац, 5.Октобарац, 5. октобарац, 5. Октобарац, 5-Октобарац.

⑤ синоними петооктобращ, 5-октобращ.

⑥ област ПОЛИТИКА.

⑧ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати и зато предност треба дати синтагми *петооктобарац*.

5-октобарскā револуција ж. р.

① дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

② цитати *Каква је то *5 октобарска револуција*, која је уништила у Србији *industrijsku револуцију* (pecat.co.rs, 25. 5. 2011); Ovamo prvoborac 5 Oktobarske револуције а овамо прикланја се левици (slartibartfast.blog.rs, 2010); U srpskom друштву постоји огроман капацитет бунта, који је, како каже, веома позитиван и који је имао позитивних грађанских и демократских померанја, а то је protestна шетња 1996-97, када су били покрадени избори и „5.октобарска револуција“ 2000, када је без испалjenog метка на улици срушен авторитарни режим Slobodana Miloševićа (storyteller.rs, 22. 5. 2023); Le-*

gija beše Milorad Ulemek heroj 5.Oktobarske revolucije koji je sa Hamerima ušao u narod nakon razgovora u Ul. Admirala Geprata i pobrao ovacije okupljenih sakupljača nameštaja i umetničkih slika iz Savezne Skupštine? (forum.krstarica.com, 15. 3. 2011); Da li bi Koštunica ostvario bolji izborni rezultat od Miloševića i još jedno posebno pitanje: Preko Liberti (Sloboda) instituta i Soroševog Fonda za otvoreno društvo pripadnici KMARA! se povezuju sa aktivistima OTPOR!a koji ih obučavaju i daju im uputstva u vezi sa svojim iskustvima u aktivnostima borbe protiv Slobodana Miloševića. Pored članova KMARA!, kontakte sa učesnicima 5. oktobarske revolucije ostvaruje i lider, tada već, udružene opozicije Mihail Sakašvili (sr.wikipedia.org); Da li bi se 5-oktobarska revolucija uspešno odvijala? (intermagazin.rs, 23. 3. 2019).

❶ варијанте Петооктобарска револуција, 5 октобарска револуција, 5 Октобарска револуција, 5.октобарска револуција, 5.Октобарска револуција, 5. октобарска револуција.

❷ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Пети октобар, Петооктобарска окупација, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат, Петооктобарски пуч, 5-октобарски преврат, 5-октобарски пуч.

❸ област ПОЛИТИКА.

❹ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати и зато предност треба дати варијанти *Петооктобарска револуција*.

5-òктобарскѝ*, -ā, -ō

❶ дефиниција *коју се односи на насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати Овај Džo као онај нао 5. Октобарски бaгериста (mondo.rs, 16. 1. 2024); Valjda је предлагач закона мислио да ће „демократска“ 5.Октобарска елита круга двојке владати довека на грбачи народа који их је довео на власт (juznevesti.com, 21. 2. 2021); Pazi, 'SAD donirale hamvi', а 5.октобарски издајници истопили оклопних возила и тенкова не зна им се број (standard.rs, 9. 6. 2021); 5. октобарски издајници су извршили највећу срамоту икада учинјену у историји света. Србија је изручила за само пар година 8 председника (pravda.rs, 14. 6. 2019); Да демократија не почне да личи на себе, а не на овај суругат диктатуре; да се људи не ману секташког, партијског канона размишљања, којим су 5-октобарски хероји научили да хендлују, него да почну да мисле сви, као један, а не један - као сви (nspm.rs, 10. 5. 2012); 5-

Октобарска револуција је појела своју децу, Милошевића нема али његови СПС-овци су у врху власти, народ све теже живи (b92.net, 2. 6. 2011); 5 октобарска смена власти у Србији (kupindo.com); Ја највише цијеним што твој Кошћунца није више у ДСС. Умјесто њега легалисте и промотера насилја и синонима за 5/октобарску издају Србије, дошли су нормални људи, са петљом (in4s.net, 23. 8. 2015).

❶ варијанте петооктобарски, -а, -о, 5октобарски, -а, -о, 5 октобарски, -а, -о, 5 Октобарски, -а, -о, 5.октобарски, -а, -о, 5.Октобарски, -а, -о, 5. октобарски, -а, -о, 5. Октобарски, -а, -о, 5/октобарски, -а, -о.

❷ област ПОЛИТИКА.

❸ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати и зато предност треба дати варијанти *петооктобарски*.

5-òктобарскѝ прѐврѧт м. р.

❶ дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати Даџићев *relativni uspeh može se objasniti najbolje rezignacijom jednog dela naroda, koji je 5-oktobarski prevrat počeo da pojmi kao državni udar, koji je bio – greška* (nspm.rs, 10. 5. 2012).

❸ варијанте Петооктобарски преврат.

❹ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски пуч.

❺ област ПОЛИТИКА.

❻ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати и зато предност треба дати варијанти *Петооктобарски преврат*.

5-òктобарскѝ пұч м. р.

❶ дефиниција *насилно преузимање власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године.*

❷ цитати *Pošto agresijom i bombardovanjem 1999. g. NISU ostvarili CILJ agresije, organizovali su 5.oktobarski puč i doveli NA VLAST poslušnike, koji su bezpogovorno izvršavali njihove naloge, srpske heroje i branioce spakovali u Hag i pristali da se Србији и Србима навлачи ореол „geno-*

cidnog naroda“ (politika.rs, 4. 3. 2017); 5-октобарски пуч је једно од највећих зала у новијој историји Српске државе. Све учеснике преврата и касније чланове разних колонијалних управа треба стрелјати после јавног судског процеса (pravda.rs, 7. 3. 2019); 5. октобарски пуч је имао прећутну подршку дијаспоре јер су они сматрали да је Милошевић комуниста (fbreporter.org, 10. 2. 2016); Organizatori i učesnici 5 oktobarskog puča zavili su u crno Srbiju i ceo srpski narod. Imaju stalnu potrebu da iznova i iznova sakrivaju taj veliki zločin protiv sopstvenog naroda i sopstvene države (intermagazin.rs, 10. 1. 2020).

❶ варијанте Петооктобарски пуч, 5-октобарски пуч, 5.октобарски пуч, 5. октобарски пуч. 5 октобарски пуч.

❷ синоними Булдожер револуција, Булдожерска револуција, Петооктобарска контрареволуција, Петооктобарска окупација, Петооктобарска револуција, Петооктобарске демонстрације, Петооктобарске промене, Петооктобарски државни удар, Петооктобарски преврат.

❸ област ПОЛИТИКА.

❹ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати и зато предност треба дати варијанти *Петооктобарски пуч*.

5-октòбр̄аш м. р.

❶ дефиниција **а.** *опозициони политичар који је учествовао у насилном преузимању власти од стране опозиционих партија предвођених Демократском опозицијом Србије током масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године. б.* *учесник масовних демонстрација у Београду 5. октобра 2000. године током којих је дошло до насилног преузимања власти у Србији.*

❷ цитати **а.** По овоме испада htjeli mi to ili ne htjeli da je Sloba Milošević najbolji predsjednik od pada komunizma i da su Srbiju sjebali pučisti 5.oktobraši (srbin.info, 10. 1. 2014); Potrošili pare 5 oktobraši pa bih još na vlast da još više kradu lopovi (facebook.com, 13. 4. 2019); Pa vidi se po izborima, ni u jednoj državi jedan predsednik ili stranka ne dobiju iznad 30-40 % pa opet nikom ne pada na pamet da 4 godine žvale o pokradenim izborima i predsedniku koga niko ne voli, vi 5.oktobraši bi trebali da izmislite novi patent po tom pitanju, i Srđa se obogatio svojim patentom uličarskim rušenjem države (forum.krstarica.com, 22. 12. 2023); Kurti je saborac demokrata i 5-oktobraša jer su svi zajedno borili protiv Miloševića (intermagazin.rs, 15. 10. 2019). **б.** Delije su bili i Arkanovi i 5oktobraši što je dijametralno suprotno (sportklub.info, 31. 8. 2019).

❸ варијанте петооктобраш, 5октобраш, 5.октобраш, 5 октобраш.

⑤ синоними петооктобарац, 5октобарац, 5 октобарац, 5 Октобарац, 5.октобарац, 5.Октобарац, 5. октобарац, 5. Октобарац, 5-октобарац, 5-Октобарац.

⑥ област политика.

⑧ напомене Неологизме с бројкама треба избегавати и зато предност треба дати варијанти *петооктобраш*.